

Проблеми організації мережевої взаємодії соціальних інститутів освіти та охорони здоров'я у формуванні здорового способу життя школярів

Катерина Михайльова, Наталля Шкурапет, Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»

Стаття базується на використанні потенціалу теоретичних розробок щодо створення мереж в освіті та практичної реалізації моделі взаємодії між органами освіти та охорони здоров'я для формування здорового способу життя сучасних учнів. Показано, що мережева взаємодія є системою, основною особливістю якої є наявність багатосторонніх зв'язків між усіма компонентами. Освітня мережа представлена як сукупність освітніх утворень, які забезпечують одне одного власними освітніми ресурсами для підвищення ефективності та якості освіти. До основних принципів функціонування освітньої мережі додаються такі: відкритість, довіра, систематичність, диференційованість, конфіденційність та інші. Обґрунтовано соціальне партнерство як методологічна основа мережевої взаємодії. Орієнтуючись на використання мережі для розвитку навичок здорового способу життя учнів, пропонуються етапи її організації. Перший етап – діагностичний та прогностичний – робота з визначення кола суб'єктів взаємодії, сегментації «споживачів» та вибору формату взаємодії партнерів. На наступному етапі партнери з мережі вибирають сфери співпраці. Третій крок – це вибір способу побудови мережі та встановлення відносин у режимі мережевої взаємодії. На етапі пілотного впровадження моделі розробляється механізм її функціонування. Показано, що найбільш відповідним варіантом є матрична структура, заснована на горизонтальній взаємодії з максимально можливою кількістю з'єднань та залученням будь-якої кількості учасників. Ця структура може відображатися в трьох варіантах: «концентрована мережа», «розподільна мережа», «ланцюгова» модель. Перша реалізується у двох формах: ресурсна та координаційна. Модель «мережі розподілу» передбачає відсутність координуючого «центру», кожен учасник взаємодії має можливість обрати власну траєкторію життя та пізнання. У моделі «ланцюга» відбувається послідовне залучення партнерів до вирішення проблеми або досягнення спільної мети. Що стосується формування здорового способу життя, то показано, що мережеві структури, побудовані за типом «концентрованої мережі» та «ланцюгової» моделі, є більш керованими в цьому аспекті. Враховуючи поширення мережевих інформаційних технологій, а також запити сучасних учнів, пропонується вибрати онлайн-формат спілкування в мережі. Усе це дозволило запропонувати авторську модель взаємодії інститутів освіти та охорони здоров'я для формування навичок здорового способу життя підлітків, що було продемонстровано на прикладі Харківської гімназії № 14. Доведено, що таке партнерство між школами та закладами охорони здоров'я відкривають великі можливості для навчальних закладів незалежно від їх територіального розташування.

Ключові слова: мережа, мережева взаємодія, моделі мережевої взаємодії, здоровий спосіб життя, соціальні інститути, підлітки, школа

Problems of networking of social institutions of education and health organization in a formation of pupils healthy lifestyle

Kateryna Mykhaylyova, Natalia Shkurapet, Kharkiv Humanities University «People's Ukrainian Academy»

In the article, the network form of interaction is positioned as an innovative high-efficiency technology, a new form of social partnership between educational institutions and health care institutions in order to preserve the health of the younger generation, to shape their need for a healthy lifestyle. It is shown that in the conditions of formation of information society in Ukraine the network form of interaction of social subjects becomes relevant. The article describes the definitions and characteristics of the education network; the basic principles of its functioning are formulated. To those principles which defined in scientific thought are added such as: openness, trust, systematicity, differentiation, confidentiality

and others. Social partnership as a methodological basis of network interaction is substantiated. The author investigates the problems of interinstitutional network interaction, the feasibility of introducing three basic types of matrix structure of the model of network interaction («concentrated network», «distribution network», model «chain») on the basis of the analysis of practical regional experience of partner organizations, network research and social projects on health-saving focus. The model of network interaction for the formation of healthy lifestyles of schoolchildren is represented by several stages (diagnostic-prognostic, choice of directions of joint activity, choice of a method of network building and establishment of relationships in the mode of network interaction, pilot implementation), the implementation of which is illustrated by the example of Kharkiv gymnasium No14. In the condition of the rapid spread of networked information technologies and the demands of modern pupils on virtual forms of communication, the article outlines forms of online interaction as dominant in this format of social partnership in the context of reforming educational and healthcare institutions.

Keywords: : *networking, networking, networking models, healthy lifestyles, social institutions, pupils, school*

Проблемы организации сетевого взаимодействия социальных институтов образования и здравоохранения в формировании здорового образа жизни школьников

Екатерина Михайлева, Наталья Шкурапет, Харьковский гуманитарный университет «Народная украинская академия»

Статья основана на использовании потенциала теоретических разработок по созданию сетей в образовании и практической реализации модели взаимодействия между органами образования и здравоохранения для формирования здорового образа жизни современных учащихся. Сетевое взаимодействие показано как система, основной особенностью которой является наличие многосторонних связей между всеми компонентами. Образовательная сеть представлена как совокупность образовательных учреждений, которые предоставляют друг другу свои образовательные ресурсы для повышения эффективности и качества образования. К основным принципам функционирования образовательной сети добавляются такие: открытость, доверие, системность, дифференциация, конфиденциальность и другие. Обосновано социальное партнерство как методологическая основа сетевого взаимодействия. Сосредоточив внимание на использовании сетей для развития навыков здорового образа жизни для учащихся, предлагаются этапы его организации. Первый этап – диагностический и прогностический – работа по определению круга субъектов взаимодействия, сегментации «потребителей» и выбору формата взаимодействия партнеров. На следующем этапе сетевые партнеры выбирают области сотрудничества. Третий шаг – это выбор способа построения сети и установления отношений в режиме сетевого взаимодействия. На этапе пилотного внедрения модели разрабатывается механизм ее функционирования. Показано, что наиболее подходящим вариантом является матричная структура, основанная на горизонтальном взаимодействии с максимально возможным количеством соединений и вовлечением любого количества участников. Эта структура может отображаться в трех вариантах – «концентрированная сеть», «распределительная сеть», «цепная» модель. Первая реализована в двух формах: ресурсной и координационной. Модель «распределительная сеть» подразумевает отсутствие координирующего «центра», каждый участник взаимодействия имеет возможность выбрать собственную траекторию жизни и познания. В «цепной» модели наблюдается постоянное вовлечение партнеров в процесс решения проблемы или достижения общей цели. Что касается формирования здорового образа жизни, то показано, что сетевые структуры, построенные по типу «концентрированная сеть» и «цепная» модель, более управляемы в этом аспекте. Учитывая распространение сетевых информационных технологий, а также запросы современных школьников, предлагается выбрать онлайн-формат общения в сети. Все это позволило нам предложить авторскую модель создания сети институтов образования и здравоохранения для формирования навыков здорового образа жизни подростков, которая была продемонстрирована на примере Харьковской гимназии № 14. Доказано, что такое партнерство между школами и учреждениями здравоохранения открывают большие возможности для образовательных учреждений, независимо от их территориального расположения.

Ключевые слова: *сеть, сетевое взаимодействие, модели сетевого взаимодействия, здоровый образ жизни, социальные институты, подростки, школа*

Сучасне суспільство, відповідно до хвильової концепції Е. Тофлера, являє собою так звану «третю хвилю» (постіндустріальну) [14, с. 295], характерною ознакою якої є перехід «від виробництва речей до виробництва послуг, причому послуг, які пов'язані насамперед з освітою, науковими дослідженнями, охороною здоров'я та управлінням» [6]. Відтак, дедалі більш важливу роль у сучасному суспільстві відіграють знання та інформація, а саме суспільство ототожнюють з інформаційним [16]. Інформація визнається значним ресурсом [8; 14], а також простором соціальної комунікації [9, с. 5].

Але, як зазначав М. Кастельс, інформаційна епоха породжує суспільство, яке є не лише глобальним, а й мережевим, і «саме мережі становлять нову соціальну морфологію сучасного соціуму» [7, с. 494]. Глобальність масштабів охоплення людських ресурсів комунікативними мережами очевидна [12], а самі мережі стали унікальною платформою для появи нового виду взаємодії – мережевого. Саме така форма взаємодії позиціонується як сучасна високо-ефективна технологія у віртуальному середовищі і соціальному просторі. Не випадково, що вона набуває надзвичайно важливого значення «як формальний механізм досягнення мультиорганізаційних завдань, особливо у публічному та некомерційному секторах, де колективні дії часто необхідні для вирішення важливих суспільних проблем» [3].

Тож закономірно, що на законодавчому рівні закріплена нова форма інституційної освіти – мережева, що заснована на взаємодії різних суб'єктів освітньої діяльності з реалізації освітніх програм [5]. Мережевий характер взаємодії різного типу освітніх закладів стає здебільшого затребуваним, зважаючи на запит освітньої галузі в потужній науковій складовій.

Слід зауважити, що наявні практики інтеграції за мережевою моделлю вже виявилися ефективними в освітній сфері, зокрема в системі післядипломної освіти. Поряд із цим спостерігаються лише перші спроби створення міжінституційних мережевих структур для вирішення суспільно значущих проблем, до яких, без сумніву, відносимо стратегічно важливу – формування здорової особистості, яка дотримується здорового способу життя.

У вітчизняній та зарубіжній соціології набув поширення погляд стосовно того, що найважливішими агентами впливу на формування здорового способу життя індивідуума є, окрім інституту сім'ї, соціальні інститути освіти та системи охорони здоров'я. Проте, як свідчать дослідження [11], жодна із інституцій не в змозі самостійно сформувати у

дітей і підлітків ціннісно-позитивне ставлення до здоров'я, мотивацію до обрання ними здорового способу життя. Зважаючи на це, протягом десятиріч зазначені інституції розробляли та запроваджували різні форми співпраці для посилення ефективності профілактичної роботи щодо попередження прояву в дитячому та підлітковому середовищі руйнівної для здоров'я поведінки. Однак у силу різних причин ці заходи не мали системного характеру, а головне – ця діяльність виявилась мало значимою для школярів.

Саме тому, на наш погляд, спостерігається протиріччя між інституційним потенціалом соціуму та мірою його реалізації у формуванні здорового способу життя, зокрема школярів.

Аналіз досліджень та публікацій.

Теоретичні та прикладні аспекти функціонування й розвитку мережі, мережевих взаємодій й структур висвітлено в наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних філософів, соціологів, соціопсихологів, економістів, культурологів, політологів, що свідчить про полідисциплінарний інтерес до вивчення даних феноменів. Найбільш значущими в цьому напрямку можна назвати праці таких зарубіжних та вітчизняних авторів: К. Анселл, А. Асаул, А. Афанасьєв, П. Бурдьє, Ф. Вебстер, В. Геєць, К. Даудінг, Ж. Дельоз, М. Кастельс, В. Катеньов, В. Катькало, Р. Майлз, Д. Новиков, Р. Осборн, Р. Патюрель, Ч. Сноу, О. Сущенко, Дж. Хагедорн, Р. Хагінс, М. Шерешева тощо.

Проблеми формування та розвитку мережевої взаємодії суб'єктів спільної діяльності в інституційній структурі соціальної системи розкрито в працях У. Бейкера, У. Пауелла, В. Радаєва, А. Олійника, В. Коваль та інших науковців. Питання мережевої взаємодії в освітній галузі досліджували Т. Бабко, О. Гриценчук, Д. Дейкун, Т. Коломієць, Ю. Луковенко, І. Малицька, А. Мазак, П. Полякова, С. Сологуб, В. Стайкова, Л. Юрчак та ін. Використання мережевих технологій у медицині розглядали І. Булах, Л. Войтенко, В. Гельман, Л. Кухар, М. Мруга, І. Шило, І. Хаїмзон тощо. Разом із тим у науковій літературі практично не висвітлені моделі мережевої взаємодії соціальних інститутів, що представлені закладами охорони здоров'я та освіти.

Мета дослідження: на основі аналізу теоретичних та практичних складових запропонувати авторську модель мережевої взаємодії інститутів освіти та охорони здоров'я для формування навичок здорового способу життя підлітків.

Виклад основного матеріалу.

У широкому трактуванні «мережева взає-

модія» розглядається як система, основною властивістю якої є наявність багатосторонніх зв'язків між усіма складовими (компонентами, об'єктами, суб'єктами, елементами). Це поняття не є новими для освітньої галузі. Ідея такої взаємодії в освітній практиці виникла наприкінці ХХ ст., але акторами в ній виступали лише освітні заклади. Це і дозволило говорити про освітню мережу. О. Адамський визначив її як «сукупність суб'єктів освітньої діяльності, що надають один одному власні освітні ресурси з метою підвищення результативності та якості освіти» [1].

Зазначимо, що за результатами аналізу С. Іванової, А. Жданова, на сьогодні є декілька інтерпретацій даного поняття стосовно освітньої галузі [4, с. 26]:

- спосіб діяльності зі спільного використання ресурсів, вільна взаємодія між рівноправними і рівнозначними суб'єктами в контексті актуального й особистісно значимого змісту;
- горизонтальна взаємодія між освітніми установами з розповсюдження функціоналу і ресурсів;
- нова культура спільної діяльності, що припускає готовність до партнерства.

Аналіз цих та інших визначень демонструє, що взаємовигідні стосунки «двосторонньої корисності» як підґрунтя особливого соціального партнерства, є однією з характерних ознак мережевої взаємодії. Для неї характерне також становлення особливих відносин між учасниками, виникнення численних соціальних зв'язків, формальних і неформальних контактів.

Слід зауважити, що партнери повинні дотримуватись певних принципів мережевої взаємодії, яких в науковій літературі визначено декілька: добровільність; конгруентність (узгодженість дій); взаємовигода; колегіальність прийнятих рішень; структурування діяльності й розділ обов'язків; солідарна відповідальність; рефлексія (зворотній зв'язок) [10, с. 83]. На наш погляд, доречно доповнити їх наступними: відкритість, довіра, безоплатність, перманентність та системність, наступність, диференціація, компетентність, відповідність, конфіденційність, ініціативність. Важливим базисом мережевої взаємодії має бути методологія соціального партнерства.

Фокусуючи увагу на використанні мережевої взаємодії для формування в учнів навичок здорового способу життя, розглянемо можливу технологію (етапність) її організації. Перший етап – діагностично-прогностичний – робота із визначення кола суб'єктів взаємодії, сегментації так званої категорії

«споживачів» та обрання формату взаємодії партнерів.

Партнерами, у першу чергу, можуть бути організації, які відповідно до своїх функцій вирішують проблему формування та підтримки здорового способу життя дітей і підлітків, мають певний досвід роботи з даною віковою категорією. Разом із тим необхідно взяти до уваги, що в умовах реформування медичної галузі дитячі лікувальні установи значно дистанціюються від освітніх закладів. Навпаки, навчальні медичні заклади виявляють інтерес й готовність до такої взаємодії. Тому важливим завданням постає використання потенціалу Інституту охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України, спеціалісти якого співпрацюють зі школами із різних областей.

Коло учасників взаємодії може розширюватися за рахунок кластеризації однодумців, зокрема науковців у галузі педіатрії. У якості партнерів у мережі взаємодії можуть бути також окремі фізичні особи – батьки, професійна діяльність яких пов'язана з медичною галуззю.

У процесі сегментації цільової аудиторії «споживачів» у сфері збереження здоров'я на першому етапі ми вважаємо за доцільне виокремлювати наступні сегменти споживачів мережі: школярі молодшого шкільного віку; школярі старшого шкільного віку; групи за гендерними ознаками; батьки учнів різних вікових груп; педагоги тощо.

Кожен із цих сегментів можна поділити на окремі підгрупи. Наприклад, у питаннях харчування – це групи вегетаріанців або любителів газованих напоїв.

На наступному етапі партнери мережевої взаємодії обирають напрямки спільної діяльності. Протягом десятиріч у вітчизняній системі освіти акцент був зміщений на превентивні заходи виховного характеру, але сьогодні школярам бракує практично-орієнтованих наукових знань про людський організм як біологічну систему. Оскільки «знання створює, взагалі кажучи, здатність діяти (знання є передумовою дії), а інформація являє собою знання, оброблене для цілей використання» необхідно не лише надавати інформацію, а й формувати в школярів науковий погляд в питаннях здоров'язбереження, використовувати наукові дані у вигляді «цілісних наукових комплексів», упроваджувати міждисциплінарні програми [2, с. 264]. Звідси, відповідно, з'являється обумовлена необхідність у здійсненні партнерської взаємодії в двох напрямках:

- спільна реалізація міждисциплінарного компоненту освітніх програм, у ході чого здійснюється безперервна інтеграція наукових знань про людсь-

кий організм як біологічну систему, про фактори позитивного та негативного впливу на неї;

– реалізація профілактичних програм виховного характеру, що формують поведінкові стратегії щодо індивідуального здоров'я.

На наш погляд, це буде сприяти процесу трансформації знань й інформації здоров'язбережувального спрямування в навички здорового способу життя.

Наступним етапом у формуванні мережевої моделі при формуванні здорового способу життя школярів є обрання способу побудови мережі й встановлення взаємовідношень у режимі мережевої взаємодії. На наш погляд, найбільш прийнятним є варіант матричної структури, що ґрунтується на горизонтальній взаємодії з максимально можливою кількістю зв'язків та залученням будь-якого числа учасників. Це дозволяє одночасно реалізувати декілька програм з окремими модераторами. Тож окремі групи агентів такої взаємодії діють у межах єдиного інформаційного поля. Як зазначають науковці, «основоположним принципом матричної моделі мережевої взаємодії є покращення спільної діяльності партнерів з метою реалізації того чи іншого проекту або ефективного рішення конкретної проблеми» [13]. Переваги матричної моделі вбачаються в тому, що можна інтегрувати різні види діяльності в межах окремих проектів (як то навчальних, так і виховних), а також одночасно реалізувати їх декілька, що посилить синергію взаємодії. Крім того, однією із переваг є динамічність роботи в частині швидкості реагування на зміни зовнішнього середовища та подолання внутрішніх організаційних бар'єрів.

Слід зазначити, що матрична структура може

бути відображена в трьох базових типах моделей – «концентрована мережа», «розподільна мережа», модель «ланцюжка» [15, с. 138]. Перша модель реалізується в двох формах: ресурсній (з наявністю ресурсного центру як основи мережевої взаємодії з функцією розподілу ресурсів) і координаційній (зі створенням центру, що регулює діяльність, і домінуючою функцією координації).

Модель «розподільної мережі» передбачає відсутність координуючого «центру», кожен учасник взаємодії має можливість обирати власну траєкторію життєдіяльності й пізнання. При цьому партнери узгоджують співробітництво із залученням ресурсних можливостей один одного. Така мережева взаємодія характеризується гнучкістю, можливістю корегувати саму структуру зв'язків та взаємовідношень залежно від проміжних результатів.

Що стосується моделі «ланцюжка», то суть її полягає у послідовній участі партнерів у процесі вирішення проблеми або досягнення спільної мети. Тож «ланцюг» взаємодії чітко визначений, при цьому перша ланка ланцюга визначає мету і партнерів, а також організує діяльність. У цьому полягає головна відмінність даної моделі від двох попередніх.

Стосовно формування здорового способу життя ми схилиємось до думки, що більш керованими в цьому аспекті є мережеві структури, побудовані за типом «концентрована мережа» та модель «ланцюжка». Наприклад, Харківською гімназією № 14 за участі спеціалістів Інституту охорони здоров'я дітей та підлітків реалізується модель «концентрованої мережі», де управління мережевою взаємодією здійснюється координаційною радою, до складу якої входять представники закладів-партнерів (див. рисунок 1).

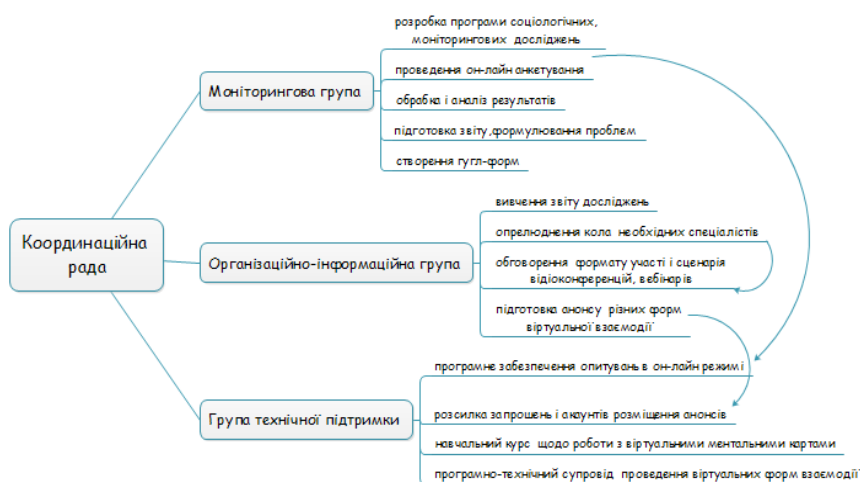

Рис.1 Функціональний розподіл компонентів концентрованої моделі мережевої взаємодії інститутів освіти та охорони здоров'я (розроблено Шкурапет Н. І.)

Координуючим органом створюються цільові групи з чітко визначеними функціями: моніторингова, організаційно-інформаційна, група технічної підтримки. До їх складу можуть входити представники як усіх суб'єктів-партнерів, так і окремих, залежно від специфіки їхньої основної діяльності. Наприклад, до складу моніторингової групи доцільним є введення спеціалістів Інституту охорони здоров'я дітей та підлітків, які протягом десятиріч проводять різного роду дослідження стосовно визначення факторів впливу на здоров'я школярів. Також корисним є досвід фахівців ХНУ ім. В. Н. Каразіна з проведення соціологічних досліджень серед школярів, батьків та педагогів щодо стану психологічного та соціального здоров'я дітей і підлітків. Група технічної підтримки включає спеціалістів в сфері ІТ різних установ та окремих фізичних осіб, що виявили готовність здійснювати технічний супровід. Проте діяльність такої групи спрощується у зв'язку з поширенням різного роду індивідуальних девайсів, які з легкістю завантажуються необхідною програмою.

На етапі пілотного впровадження моделі відпрацьовується механізм її функціонування, апробуються різні форми віртуальної подачі інформації та її інтерактивне обговорення, різні стилі ведення онлайн дискусії, здійснюється підготовка модераторів. Враховуючи стрімке розповсюдження мережових інформаційних технологій, які значно знижують тимчасові і просторові бар'єри, а також

запити сучасних школярів на віртуальні форми комунікації, домінуючим (проте не єдиним) доцільніше обрати онлайн формат. Тож на даному етапі тестуються вебінарні майданчики, канали зворотного зв'язку для отримання оперативної інформації (зокрема можливості серверу Kahoot, Google Форми). Наприклад, у тестовому режимі проведено телеконференції для груп підлітків за участю спеціалістів ІОЗДП, ХМАПО з питань здорового харчування, після закінчення якої в режимі індивідуального консультування (Skype) школярі отримували відповіді на особисті питання. Також під час інтегрованих уроків з біології та фізики відпрацьовувалась технологія спільного складання «mind map» за участю спеціалістів різного фаху. Випробувано таку форму профілактичної роботи як вебінари студентів ВНЗ медичних спеціальностей для різної цільової аудиторії, зокрема батьків і педагогів. Слід зазначити, що при проведенні тренінгів або аудиторних інтерактивних лекцій для отримання зворотного зв'язку, а також ефективного проведення дискусії виявилось результативним використання платформи Kahoot.

Зазначимо, що обрана модель передбачає наявність сегментів мережевої взаємодії, де соціальними акторами виступають як юридичні особи (А, Б, В – школа, медична установа, освітній заклад медичної спеціалізації та ін.), так і цільові групи або індивідууми (А1, А2,..., В1, В2, В3) (див. рисунок 2).

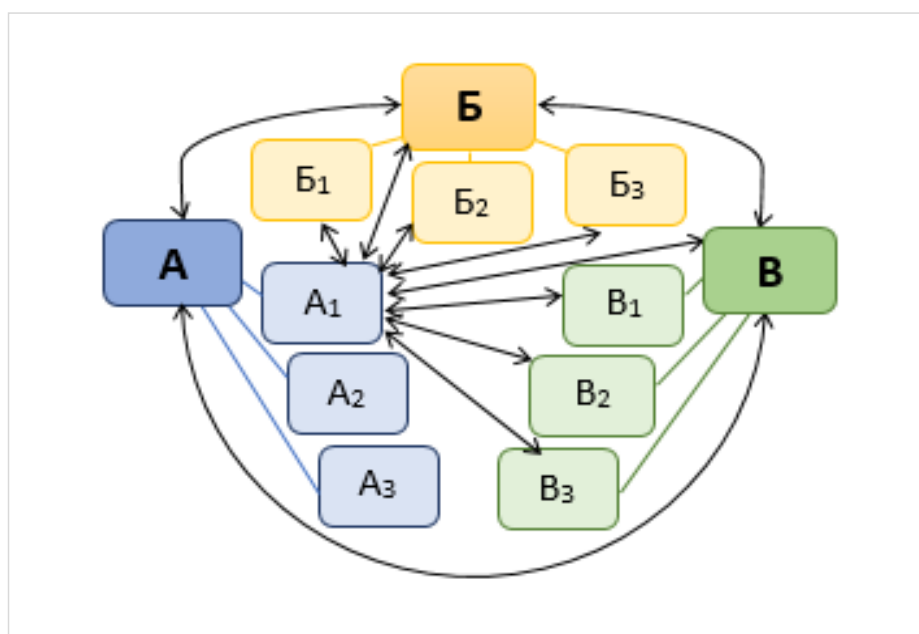

Рис.2 Приклад сегменту мережі суб'єкт-суб'єктної взаємодії між соціальними агентами

При цьому одні актори є «трансляторами» інформації, інші – активними «споживачами». Слід зауважити, що зв'язки можуть встановлюватися як на рівні різних інституцій, цільових груп, так і в форматі «ear to ear» між окремими суб'єктами. Ми звертаємо увагу на те, що дана система динамічна, можуть відбуватися зміни як серед «споживачів», так і серед «трансляторів» залежно від конкретно поставленого завдання.

Практично таких сегментів у мережі може бути велика кількість, тож з огляду на багатоваріативність взаємодії можна говорити про виникнення певних ризиків. Проте, при дотриманні «трансляторами» принципів відповідальності та компетентності, у мережі унеможливується факт

подачі спотвореної і неправдивої інформації, тобто частина ризиків мінімізується.

У процесі моделювання мережевої взаємодії практично можливе використання моделі «ланцюга», коли освітній заклад виступає в ролі першої ланки, що самостійно визначає мету, завдання, партнерів та організує діяльність. При цьому послідовність участі суб'єктів взаємодії чітко визначається залежно від поставлених цілей. Наприклад, нами представлена модель взаємодії чотирьох установ: школи, Харківського національного університету (ХНУ ім. В. Н. Каразіна), Інституту охорони здоров'я дітей та підлітків АМН України (ІОЗДП), Харківської медичної академії післядипломної освіти (ХМАПО) (див. рисунок 3).

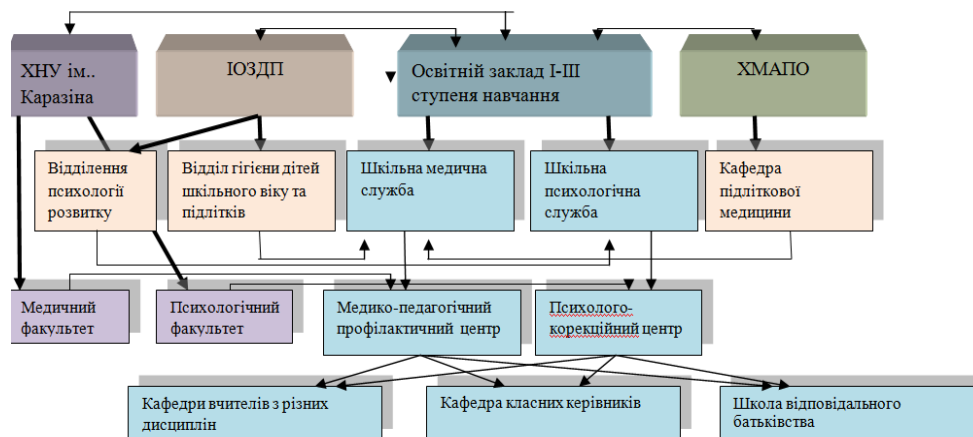

Рис.3. Модель «ланцюга» на прикладі організації роботи під час навчальної та виховної діяльності щодо формування в школярів навичок здорового способу життя (розроблена Шкурапет Н. І. на основі аналізу практичного досвіду Харківської гімназії № 14)

Що стосується моделі «розподільної мережі», то її запровадження має сенс при реалізації окремих проектів за умов використання ресурсів партнерів. Наприклад, реалізація проекту з формування батьківської компетентності «Школа відповідального батьківства» потребує залучення кадрових ресурсів ІОЗДП (на моделі – А), ХНУ ім. В. Н. Каразіна (медичний та психологічний факультети – В), ХМАПО (Н) та коучів за програмою ICDP (І). У проведенні моніторингових досліджень, скринінгів, соціологічних досліджень буде краще, якщо візьмуть участь спеціалісти ІОЗДП, ХНУ ім. Каразіна, ХГУ «НУА» (F) (див. рисунок 4).

До мережевих науково-дослідницьких та соціальних проектів варто залучити співробітників не тільки зазначених установ, а медичного коледжу ХМАПО, Інституту неврології, психіатрії та наркології АМН України (D), Хар-

ківського обласного центру профілактики та боротьби зі СНІДом (G).

Слід зазначити, що реалізація моделі мережевої взаємодії розкривається через систему методів, форм та засобів організації роботи. Іншими словами, як зазначила Ле-ван Т., «це організаційно-процесуальна характеристика діяльності суб'єктів мережевої співпраці по досягненню ними запланованої мети або вирішення загального завдання» [10].

Оскільки в сучасній мережевій взаємодії превалює онлайн комунікація, то й форми роботи переміщуються у віртуальну площину. Серед більш ефективних форм онлайн комунікацій, на нашу думку, є телеконференції з використанням конференц-платформи ZOOM, вебінари, чати (чат-руми), блоги, потокове мовлення в мережі, лендинг пейдж. Крім того, такі електронні додатки, як Facebook, Twitter та Google забезпе-

чують унікальні функціональні можливості і визнані перспективним інструментом для комунікацій [17].

Зазначений інструментарій відкриває широкі можливості до включення в мережу сіль-

ських шкіл. При цьому цінним є і сам процес опанування наукових знань й оволодіння здоров'язбережувальними поведінковими практиками, але в першу чергу – ефективна комунікація між усіма суб'єктами взаємодії.

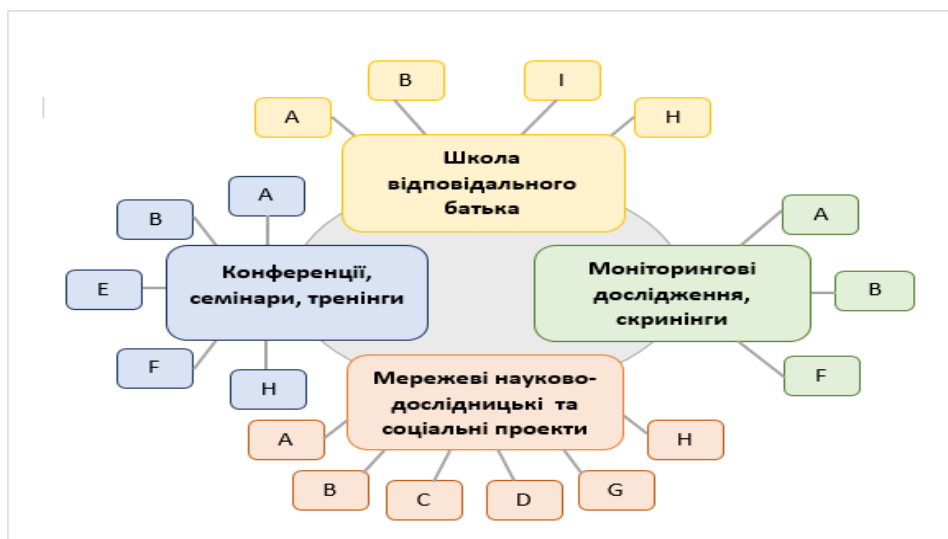

Рис. 4. Модель розподільної мережі на прикладі організації мережі закладів-партнерів за різними напрямками здоров'язбережувальної діяльності

Висновки.

Таким чином, мережева структура партнерства соціальних інститутів, зокрема школи та закладів охорони здоров'я, відкриває широкі можливості освітньому закладу, незалежно від територіального розташування, у повній мірі реалізувати разом з партнерами накопичений міжінституційний потенціал соціуму у вирі-

шенні соціально значимої проблематики – формування здорового способу життя сучасних школярів. Така структура може бути реалізована у трьох основних мережевих моделях: «концентрована мережа», «розподільна мережа», модель «ланцюжок», а основною формою комунікації в ній є online з використанням варіативних технологічних рішень.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Адамский А. Модель сетевого взаимодействия. URL: <http://upr.1september.ru/2002/04/2.htm> (дата звернення 15.11.2019).
2. Вайнгарт П. Социальная оценка науки или деинституционализация науки как профессия? Социальные показатели в системе нацнотехнической политики: сб. переводов с англ. Москва : Прогресс, 1986. 483 с.
3. Єгіозар'ян А. Г. Особливості мережевого врядування у сфері публічної політики та управління. Ефективність державного управління. 2015. Вип. 44(1). С. 118–124. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efru_2015_44\(1\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efru_2015_44(1)_16) (дата звернення 1.11.2019).
4. Жданов А. В., Иванова С. В. Анализ развития и интерпретации понятия «сетевое взаимодействие» в профессиональной педагогической культуре. Особенности и специфика сетевого взаимодействия в сфере образования: Сб. статей для работников системы общего, профессионального образования, управления образованием. Санкт-Петербург : Экспресс, 2014.
5. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 15.11.2019).
6. Заміховська О. Л. Соціологічні аспекти освіти в генезисі мережевого суспільства. Scientific Journal «ScienceRise». 2015. № 11/1(16). С. 88–94.
7. Кастельс М. Становление общества сетевых структур. Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология ; под ред. В. Л. Иноземцева. Москва : Academia, 1999. С. 494–505.
8. Лазарович Н. Людина у світлі концепцій інформаційного суспільства. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/10345/1/6.pdf>. (дата звернення 03.11.2019).

9. Лашенов А. Н. Аналитика постиндустриального общества: от кибернетических к социологическим теориям. Журнал социологии и социальной антропологии. 2006. № 4. С. 5–14.
10. Ле-ван Т.Н. Сетевое взаимодействие образовательных организаций по вопросам формирования у обучающихся культуры здоровья: теоретико-методологический аспект профессиональной подготовки педагогических кадров. Образование и наука. 2015. № 9 (128). С. 83–103.
11. Михайльова К. Г., Шкурапет Н. І. Дозвіллієві практики сучасних підлітків в контексті здоров'язбереження: соціологічний аналіз. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. 2019. № 84.
12. Поліщук О. Мережева взаємодія та формування колективної дії: соціально - філософський аспект. Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія. 2017. 48(1). С. 201–211. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2017_48\(1\)_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2017_48(1)_24) (дата звернення 25.11.2019).
13. Попова И. Н. Сетевое взаимодействие как ресурс развития общего и дополнительного образования. Интернет-журнал «Мир науки». 2016. Т. 4, № 6. URL: <http://mir-nauki.com/PDF/47PDMN616.pdf> (дата звернення 7.11.2019).
14. Тоффлер О. Третья волна / пер. з англ. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Київ : Либідь, 1996. С. 275–334.
15. Popova I. N. The designing networked educational organizations as a condition of effectiveness of the implementation of programs of the General and additional education. Innovations in education : Monograph, Volume 4. Vienna : «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, 2014. P. 135–151.
16. Toffler O. Adaptive Corporation. The new wave of post-industrial West. Moscow : Academia, 1999. 453 p.
17. Xia D. Z. Marketing Library Services through Facebook Groups. Library Management. 2009. № 30 (6/7). 469 p.

REFERENCES

1. Adamskij, A. *Model' setevogo vzaimodejstvija [Model of network interaction]*. Retrieved from <http://upr.1september.ru/2002/04/2.htm> [in Russian].
2. Vajngart, P. (1986). Social'naja ocenka nauki ili deinstitutionalizacija nauki kak professija? [Social assessment of science or the deinstitutionalization of science as a profession?]. *Social'nye pokazateli v sisteme nauchnotekhnicheskoy politiki: sb. perevodov s angl. – Social indicators in the system of scientific and technical policy*. Moskva: Progress [in Russian].
3. Yegiozar'yan, A. G. (2015). Osobly`vosti merezhevogo vryaduvannya u sferi publichnoyi polity`ky` ta upravlinnya [Features of Network Governance in Public Policy and Governance]. *Efektey`vnist` derzhavnogo upravlinnya – Efficiency of public administration*, 44(1), 118–124. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efru_2015_44\(1\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efru_2015_44(1)_16) [in Ukrainian].
4. Zhdanov, A. V., & Ivanova, S. V. (2014). Analiz razvitija i interpretacii ponjatija «setevoe vzaimodejstvie» v professional'noj pedagogicheskoy kul'ture [Analysis of the development and interpretation of the concept of «network interaction» in professional pedagogical culture]. *Osobennosti i specifika setevogo vzaimodejstvija v sfere obrazovanija: Sb. statej dlja rabotnikov sistemy obshhego, professional'nogo obrazovanija, upravlenija obrazovaniem – Features and specifics of networking in the field of education*. Sankt-Peterburg: Jekspress. [in Russian].
5. Zakon Ukraini «Pro osvitu» [The Law of Ukraine “On Education”]. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].
6. Zamihovs'ka, O. L. (2015). Sociologichni aspekty` osvity` v genezy`si merezhevogo suspil'stva [Sociological aspects of education in the genesis of a network society]. *Scientific Journal «ScienceRise»*, 11/1(16), 88–94 [in Ukrainian].
7. Kastel's, M. (1999). Stanovlenie obshhestva setevykh struktur [Formation of a society of network structures.]. *Novaja postindustrial'naja volna na Zapade. Antologija – A new post-industrial wave in the West. Anthology*. V. L. Inozemcev (Ed.). (pp. 494–505). Moskva: Academia [in Russian].
8. Lazarovy`ch, N. *Lyudy`na u svitli koncepcij informacijnogo suspil'stva [Man in the light of concepts of information society]*. Retrieved from <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/10345/1/6.pdf> [in Ukrainian].
9. Lashhenov, A. N. (2006). Analitika postindustrial'nogo obshhestva: ot kiberneticheskikh k sociologicheskimi teorijam [Analytica of Postindustrial Society: From Cybernetic to Sociological Theories]. *Zhurnal sociologii i social'noj antropologii – The Journal of Sociology and Social Anthropology*, 4, 5–14 [in Russian].
10. Le-van, T.N. (2015). Setevoe vzaimodejstvie obrazovatel'nykh organizacij po voprosam formirovanija u obuchajushhihsja kul'tury zdorov'ja: teoretiko-metodologicheskij aspekt professional'noj podgotovki pedagogicheskikh kadrov [Networking of Educational Organizations on the Formation of Health Cultures in Learners: Theoretical and Methodological Aspect of the Professional Training of Pedagogical Staff]. *Obrazovanie i nauka – The Education and science journal*, 9 (128), 83–103 [in Russian].
11. Mykhaylyova, K. G., & Shkurapet, N. І. (2019). Dozvillyevi praktiky` suchasnykh pidlitiv v konteksti zdorov'язberezhennja: sociologichny`j analiz. [Leisure practices of modern adolescents in the context of health care: a sociological analysis]. *Social'ni texnologiyi: aktual'ni problemy` teorii ta prakty`ky` – Social technologies: current problems of theory and practice*, 84 [in Ukrainian].

12. Polishchuk, O. (2017). Merezheva vzayemodiya ta formuvannya kolektyvnoyi diyi: social'no - filosofskiy aspekt. [Network Interaction and Formation of Collective Action: Socio - Philosophical Aspect]. *Visnyk Harkivs'kogo natsional'nogo pedagogichnogo universytetu imeni G.S.Skovorody. Filosofiya*, 48(1), 201–211. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2017_48\(1\)_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2017_48(1)_24) [in Ukrainian].
13. Popova, I. N. (2016). Setevoe vzaimodejstvie kak resurs razvitiya obshhego i dopolnitelnogo obrazovaniya. [Network interaction as a resource for the development of general and additional education]. *Internet-zhurnal «Mir nauki» – Internet-magazine «World of Science»*, 4 (6). Retrieved from <http://mir-nauki.com/PDF/47PDMN616.pdf> [in Russian].
14. Toffler, O. (1996). Tretya hvylya [The third wave]. *Suchasna zarubizhna social'na filosofiya – Contemporary foreign social philosophy*. (pp. 275–334). Kyiv: Lybid' [in Ukrainian].
15. Popova, I. N. (2014). *The designing network educational organizations as a condition of effectiveness of the implementation of programs of the General and additional education. Innovations in education : Monograph*. (Vol. 4), (pp. 135–151). Vienna: «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH.
16. Toffler, O. (1999). *Adaptive Corporation. The new wave of post-industrial West*. Moscow: Academia.
17. Xia, D. Z. (2009). Marketing Library Services through Facebook Groups. *Library Management*, 30 (6/7).

Михайльова Катерина Геннадіївна

Доктор соціологічних наук, професор
Харківський гуманітарний університет
«Народна українська академія»
61024, м. Харків, вул. Лермонтовська, 27

Email: emihaileva@gmail.com

Mykhaylyova Kateryna

Doctor of Sociology Sciences, Full Prof.
Kharkiv Humanities University «People's Ukrainian
Academy»
27, Lermontovskaya str, Kharkiv , 61024, Ukraine

Шкурапет Наталія Іванівна

Аспірантка
Харківський гуманітарний університет
«Народна українська академія»
61024, м. Харків, вул. Лермонтовська, 27

Email: : director@gymn14.net

Shkurapet Natalia

Ph.D. Student
Kharkiv Humanities University «People's Ukrainian
Academy»
27, Lermontovskaya str, Kharkiv , 61024, Ukraine

Цитування: Михайльова К. Г., Шкурапет Н. І. Проблеми організації мережевої взаємодії соціальних інститутів освіти та охорони здоров'я у формуванні здорового способу життя школярів. Науково-теоретичний альманах «Грані». 2019. Т. 22, № 12. С.67-76.

Citation: Mykhaylyova, K.G. & Shkurapet N.I. (2019). Problemy orhanizatsii merezhevoi vzaiemodii sotsialnykh instytutiv osvity ta okhorony zdorovia u formuvanni zdorovoho sposobu zhyttia shkolyariv. [Problems of networking of social institutions of education and health organization in a formation of pupils healthy lifestyle]. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 22 (12), 67-76.

Стаття надійшла / Article arrived: 17.11.2019

Схвалено до друку / Accepted: 23.12.2019